

Reflectie Riens Abma op het UM-onderzoek, Eumedion-symposium, 2 november 2021

Het is een bijzondere dag vandaag. Voor het eerst sinds 9 maart 2020 organiseert Eumedion weer een (deels) fysieke bijeenkomst. Voor het eerst in de geschiedenis houden we ons symposium in hybride vorm. En ook voor het eerst in de geschiedenis houden we ons symposium op het hoofdkantoor van een beursgenoteerde onderneming: dat van AFC Ajax NV nog wel. En we hebben het voorrecht om vanmiddag het onderzoeksrapport van de Universiteit Maastricht te bediscussiëren.

Eumedion heeft Universiteit Maastricht vorig jaar de opdracht gegeven om onderzoek te doen naar de verankering van duurzaamheid binnen – onder meer – de strategie, het risicomanagement, de governance en de cultuur van de grootste Nederlandse beursondernemingen. Naast jaarverslagen- en websiteonderzoek hebben de onderzoekers ook interviews afgenomen met een kleine 100 bestuurders, commissarissen en senior managers van 35 Nederlandse beursondernemingen. Namens Eumedion wil ook ik de ondernemingen en de geïnterviewde personen bedanken voor hun medewerking. Alleen op die manier was het voor de onderzoekers mogelijk om een goede foto te maken van de verankering van duurzaamheid binnen de Nederlandse beursondernemingen.

Dit alles heeft geresulteerd in een heel grondig, genuanceerd en goed onderbouwd onderzoek. De bevindingen, conclusies en aanbevelingen hebben we zojuist van de hoofdonderzoekers Rob Bauer en Mieke Olaerts gehoord. Eumedion wil het onderzoeksteam bedanken voor al het werk dat in het afgelopen jaar is verzet. Het onderzoek eindigt met vier concrete en praktische aanbevelingen. Deze zijn gericht tot de Nederlandse beursondernemingen. Indirect werken ze natuurlijk ook door naar de achterban van Eumedion – de institutionele beleggers. Wij kunnen de ondernemingen via onze dialogen aansporen om de aanbevelingen op te volgen. Ik loop de vier aanbevelingen even na en bespreek kort hoe wij er tegenaan kijken.

De eerste aanbeveling. *Stem de bedrijfsstrategie af op “planetary boundaries” en vergroot het bewustzijn over de duurzaamheidsrisico’s.* Wij zijn het hier helemaal mee eens. Deze aanbeveling zit deels al in onze speerpuntenbrief die we 3 weken geleden naar de Nederlandse beursondernemingen hebben gestuurd. We vragen daarin alle

beursondernemingen een klimaattransitie-actieplan met concrete korte-, middellange en langetermijn CO2-reductiedoelstellingen op te nemen, om de plannen extern te laten valideren en om de plannen met aandeelhouders te bespreken. We vragen de ondernemingen ook om te rapporteren over de effectiviteit van hun maatregelen en procedures die ervoor moeten zorgen dat de mensenrechten in de hele waardeketen worden gewaarborgd. De onderwerpen biodiversiteit en circulariteit zullen in de dialogen met beursondernemingen zeker ook aan bod komen, al was het maar omdat deze onderwerpen ook zijn opgenomen in de Taxonomieverordening. Verder kijken wij uit naar het richtlijnvoorstel over duurzaam ondernemingsbestuur dat in december wordt verwacht. De Europese Commissie is voornemens om daarin een brede zorgplicht voor ondernemingen op te nemen. De ondernemingen zullen dan verantwoordelijkheid moeten nemen voor alle mogelijke nadelige gevolgen van hun activiteiten voor mensenrechten, arbeidsrechten en het milieu. Eumedion staat in beginsel positief tegenover een dergelijke verplichting.

Daarnaast zou het goed zijn als in de corporate governance code expliciet wordt gemaakt dat het centrale concept van langetermijnwaardecreatie niet alleen de gerealiseerde, positieve waardecreatie omvat (zoals nu vaak uitsluitend gerapporteerd), maar dat de ongunstige ecologische en sociale externaliteiten van de bedrijfsactiviteiten hierop in mindering moeten worden gebracht. Het gaat dan vooral om de weergave van een aantal ecologische en sociale kernindicatoren in het jaarverslag en de verantwoording over keuzes en dilemma's die met die negatieve externaliteiten samenhangen. Misschien horen we Pauline van der Meer Mohr hier na de pauze nader over.

In dit kader ook nog iets over rapportagestandaarden. Uit het onderzoeksrapport blijkt dat de onderzochte beursondernemingen momenteel bijna 50 verschillende verslaggevingsraamwerken voor duurzaamheidsinformatie hanteren. Dat is natuurlijk om gek van te worden. Overigens niet alleen voor ondernemingen, maar ook voor aandeelhouders. De duurzaamheidsrapportages van de ondernemingen zijn vaak inconsistent en niet goed met elkaar te vergelijken. Ons vorige fysieke congres, op 5 november 2019, stond in het teken van ons destijds opgestelde green paper om de IFRS Foundation te bewegen een internationale standard setter op het terrein van duurzaamheidsinformatie te creëren. Dat stuitte destijds op scepsis bij toenmalig IASB-voorzitter Hans Hoogervorst. Maar als het goed is, bevalt de IFRS Foundation een dezer

dagen van de International Sustainability Standards Board, de ISSB. In 2019 hebben we niet durven dromen dat binnen 2 jaar deze ISSB een feit zou zijn. Nu is het natuurlijk zaak dat de ISSB zo snel mogelijk duurzaamheidsverslaggevingsstandaarden uitvaardigt en dat deze ook autoriteit krijgen, zowel binnen als buiten de Europese Unie. Wij zullen dit in ieder geval volop ondersteunen.

De tweede aanbeveling: *Evalueer purpose statements en zorg voor een verbinding met de duurzaamheidsstrategie en concrete doelstellingen.* Ook deze aanbeveling ondersteunen we van ganser harte. De missiestatements zijn nu veelal nog vaag. We willen bovendien nog wel een stap verder gaan. Eumedion heeft in 2017 Nederlandse beursondernemingen die hun lange termijn, maatschappelijke en/of sociale waarden graag willen benadrukken, aangemoedigd om deze rechtstreeks op te nemen in hun statutaire doelomschrijving. Hierdoor is het voor aandeelhouders op voorhand duidelijk dat dergelijke ondernemingen een ander profiel en karakter kennen dan andere beursondernemingen. Bestuurders, commissarissen én aandeelhouders worden op deze manier ook ‘gebonden’ aan die doelomschrijving. We zien dat een nieuwe Nederlandse beursonderneming – de van oorsprong Duitse elektrische autofabrikant Sono Group – dit ook daadwerkelijk van plan is. Deze onderneming wil ook statutair bepalen dat de purpose-verklaring alleen met unanimitéit van stemmen door de AVA kan worden gewijzigd. Op die AVA moet dan ook nog eens het gehele geplaatste kapitaal vertegenwoordigd zijn. Als het Nederlandse ondernemingen menens is met duurzaamheid en het stakeholdermodel, dan zouden meer Nederlandse ondernemingen dit voorbeeld van Sono Group moeten volgen. Ook dit punt zullen we bij ondernemingen in de komende dialogen opbrengen, alsmede bij de Monitoring Commissie Corporate Governance Code.

De derde aanbeveling. *Creëer een governance-omgeving die strategische beslissingen over duurzaamheid ondersteunt.* Ook deze aanbeveling kunnen we onderschrijven.

Duurzaamheid is nu al één van de toetspunten voor bestuurders en commissarissen van financiële instellingen in het kader van de betrouwbaarheids- en geschiktheidstoets door ECB, DNB en AFM. Wij denken dat het verstandig zou zijn als duurzaamheid wordt verankerd in de profielschetsen en competentiematrices van commissarissen van **alle** beursondernemingen. Ik weet niet of het noodzakelijk is om voor elke RvC een speciale Sustainability Committee te installeren; het onderwerp moet namelijk niet als losstaand

onderwerp worden behandeld. Het moet tenslotte ook een rol spelen in de belonings-, selectie- en auditcommissie. Gesproken over de selectiecommissie: in de zoektocht naar een nieuwe CEO moet zeker het duurzaamheidsprofiel van de desbetreffende kandidaat aan de orde komen. Het zou ook goed zijn dat hierover wordt gerapporteerd aan de AVA als zij uiteindelijk het besluit tot benoeming van een nieuwe CEO voorgelegd krijgt.

De vierde aanbeveling. *Verbeter de kwaliteit van interactie en communicatie met belanghebbenden.* Ook hier zijn wij het hartgrondig mee eens. We vinden al langer dat een beursonderneming periodiek moet onderzoeken welke onderwerpen haar relevante stakeholders belangrijk vinden en hierover in het jaarverslag verslag doet. We zouden ook graag zien dat de onderneming rapporteert op welke wijze de uitkomsten van het stakeholdersonderzoek door het bestuur zijn geïncorporeerd in de visie op het waardecreatieproces en de daarop aansluitende strategie van de onderneming. De onderneming kan dan in een vroege fase eventuele nieuwe, met maatschappelijke veranderingen samenhangende materiële risico's signaleren en daarop actie ondernemen. Verder zouden we graag zien dat de onderneming een zogenoemde connectiviteitstabel publiceert, waarin de materiële onderwerpen en hun belangrijkste prestatie-indicatoren zijn gekoppeld aan de strategische prioriteiten, de bijbehorende risico's en doelstellingen en de werkelijke resultaten. Wat ons betreft zouden deze noties ook in de herziene Corporate Governance Code kunnen worden opgenomen.

Ik kom tot een afronding.

Het onderzoek van de Universiteit Maastricht biedt ondernemingen een paar panklare praktische aanbevelingen die kunnen bijdragen aan een betere dialoog over duurzaamheid. Niet alleen tussen de onderneming en aandeelhouders, maar ook tussen de onderneming en de samenleving in den brede. Ik hoop dat ondernemingen ermee aan de slag gaan. Wij, als beleggers en aandeelhouders, zullen ze hiertoe in elk geval uitdagen. Nogmaals, Rob en Mieke en de anderen van het onderzoeksteam: Constantijn en Tereza, veel dank voor het gedegen en goed bruikbare onderzoek. Ik kijk uit naar de reacties van de panelleden en de andere sprekers.

Dank voor uw aandacht.